

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

4 päivänä syyskuuta 2014 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 1346/2000 — 3 artiklan 1 kohta — Maksukyvyttömyysmenettelyyn sidoksissa olevan ja siihen läheisesti liittyvän kanteen käsite — Asetus (EY) N:o 44/2001 — 1 artiklan 2 kohdan b alakohta — Konkurssin käsite — Selvittäjän nostama saatavan maksamista koskeva kanne — Saatava, joka perustuu kansainväliseen tavarankuljetukseen — Asetusten N:o 1346/2000 ja N:o 44/2001 sekä tavarankansainvälisestä tiekuljetuksesta tehdyn yleissopimuksen (CMR) väliset suhteet

Asiassa C-157/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Lietuvos Aukščiausioji Teismas (Liettua) on esittänyt 20.3.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.3.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Nickel & Goeldner Spedition GmbH

vastaa

”Kintra” UAB,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (esittelevä tuomari) ja S. Rodin,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Nickel & Goeldner Spedition GmbH, edustajanaan advokatas F. Heemann,
- ”Kintra” UAB, edustajanaan advokatas V. Onačko,
- Liettuan hallitus, asiamiehinään D. Kriauciūnas ja G. Taluntytė,
- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, J. Möller ja J. Kemper,
- Sveitsin hallitus, asiamiehenään M. Jametti,

* Oikeudenkäyntikieli: liettua.

— Euroopan komissio, asiamiehinään A. Steiblyté ja M. Wilderspin,
päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL L 160, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan ja 44 artiklan 3 kohdan sekä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 71 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Saksan oikeuden nojalla perustettu yhtiö Nickel & Goeldner Spedition GmbH (jäljempänä Nickel & Goeldner Spedition) ja Liettuan oikeuden nojalla perustettu selvitystilassa oleva yhtiö ”Kintra” UAB (jäljempänä Kintra) ja jossa on kyse 194 077,76 Liettuan litin (LTL) suuruisen pääoman maksamisesta kansainvälisten tavarankuljetuspalvelujen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 1346/2000

- 3 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan asetuksessa rajoitetaan ”säättämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely ja tehdä päätöksiä, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti”.
- 4 Kyseisen asetuksen 3 artiklan, joka koskee kansainvälistä toimivaltaa, 1 kohdassa asetetaan seuraava yleinen toimivaltasääntö:

”Sen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa velallisella on pääintressien keskus, on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn. Yhteisön ja muun oikeushenkilön pääintressien keskuksen katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka, jollei muuta näytetä.”

- 5 Mainitun asetuksen 44 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta ei sovelleta

- a) jäsenvaltiossa siltä osin kuin se on ristiriidassa sellaisen sopimuksen konkurssia koskevien velvoitteiden kanssa, jonka tämä valtio on ennen tämän asetuksen voimaantuloa tehnyt yhden tai useamman kolmannen maan kanssa.”

Asetus N:o 44/2001

- 6 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan seitsemännen perustelukappaleen mukaan ”tämän asetuksen soveltamisalan on katettava kaikki tärkeimmät siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat lukuun ottamatta tiettyjä selkeästi määriteltyjä asioita”.

7 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa määritellään asetuksen soveltamisala seuraavasti:

”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti asetusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin.

2. Asetusta ei sovelleta:

—

b) konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin;

—

8 Saman asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa asetetaan toimivaltasääntöjen osalta seuraava pääsääntö:

”Kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.”

9 Mainitun asetuksen 5 artiklan 1 alakohdassa asetetaan sopimusta koskevien asioiden osalta seuraava erityissääntö:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa:

1) a) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä,

b) jollei toisin ole sovittu, tätä säännöstä sovellettaessa kanteen perusteena olevan velvoitteen täytäntöönpanopaikka on:

— irtaimen tavarankäytön kaupassa se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava,

— palvelujen osalta se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava,

c) jollei sovelleta b alakohdasta, sovelletaan a alakohdasta.”

10 Asetuksen N:o 44/2001 71 artiklan, joka koskee erityisiä oikeudenaloja koskevia yleissopimuksia (jäljempänä erityiset yleissopimukset), joiden osapuolia jäsenvaltiot ovat, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämä asetus ei vaikuta tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenaloilla säänteleviin sopimuksiin, joiden osapuolia jäsenvaltiot ovat.”

CMR

11 Tavarankäytön kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehtyä yleissopimusta, joka on allekirjoitettu Genevessä 19.5.1956, sellaisena kuin se on muutettuna Genevessä 5.7.1978 allekirjoitetulla pöytäkirjalla (jäljempänä CMR), sovelletaan sen 1 artiklan 1 kappaleen mukaan ”jokaiseen sopimukseen, joka koskee ajoneuvolla korvausta vastaan tiellä suoritettavaa tavarankäytön

kuljetusta, kun paikkakunta, jolla tavara on otettu kuljetettavaksi ja määräpaikka – – sijaitsevat eri valtioissa, joista ainakin toinen on sopimusvaltio – – osapuolten kotipaikasta ja kansalaisuudesta riippumatta”.

- 12 CMR neuvoteltiin Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomissiossa. CMR:ään on liittynyt yli 50 valtiota, joihin kuuluvat muun muassa Liettuan tasavalta, Saksan liittotasavalta ja Ranskan tasavalta.
- 13 CMR:n 31 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Tämän yleissopimuksen määräysten alaista kuljetusta koskeva kanne voidaan panna vireille, paitsi siinä sopimusvaltion tuomioistuimessa, mistä asianosaiset ovat sopineet, sen valtion tuomioistuimessa, jonka alueella:

- a) vastaajalla on kotipaikka, pääkonttorinsa tahi se haaraliikkeensä tai asioimistonsa, jonka välityksellä rahtisopimus on tehty, taikka
- b) paikkakunta, missä tavara otettiin kuljetettavaksi tai missä kuljetuksen määräpaikka on, eikä sitä voida nostaa muussa tuomioistuimessa.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 Vilniaus apygardos teismas (Vilnan alueellinen tuomioistuin) aloitti 28.5.2009 Kintran, jonka sääntömääräinen kotipaikka on Liettuassa, osalta maksukyvyttömyysmenettelyn.
- 15 Kintran selvittäjä saattoi Vilniaus apygardos teismasin käsiteltäväksi kanteen, jolla vaaditaan Nickel & Goeldner Speditionin, jonka sääntömääräinen kotipaikka on Saksassa, velvoittamista maksamaan 194 077,76 LTL:n suuruinen pääoma Kintran Nickel & Goeldner Speditionin hyväksi etenkin Ranskassa ja Saksassa suorittamista kansainvälisistä tavarankuljetuspalveluista.
- 16 Kintran selvittäjän mukaan Vilniaus apygardos teismasin toimivalta perustui yritysten maksukyvyttömyydestä annetun Liettuan lain 14 §:n 3 momenttiin. Nickel & Goeldner Spedition kiisti kyseisen toimivallan väittämällä, että oikeusriita kuului CMR:n 31 artiklan ja asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan.
- 17 Vilniaus apygardos teismas hyväksyi 29.8.2011 antamallaan tuomiolla Kintran selvittäjän kanteen katsottuaan, että sen toimivalta perustui yritysten maksukyvyttömyydestä annetun Liettuan lain ja asetuksen N:o 1346/2000 säännöksiin.
- 18 Lietuvos apeliacinis teismas (Liettuan muutoksenhakutuomioistuin) vahvisti 6.6.2012 antamallaan ratkaisulla ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion. Se katsoi, että oikeusriita kuului asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetyn konkurssia koskevan poikkeuksen piiriin ja että tuomioistuin, jolla on toimivalta ratkaista asia, on määritettävä asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan ja yritysten maksukyvyttömyydestä annetun Liettuan lain säännösten perusteella.
- 19 Tässä tilanteessa Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettuan ylimmän oikeusasteen tuomioistuin) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Kun kanteen on nostanut yrityksen selvittäjä, joka toimii yrityksen kaikkien velkojien edun mukaisesti ja pyrkii palauttamaan yrityksen maksukyvyn sekä lisäämään maksukyvyttömän yrityksen varojen määrää, jotta mahdollisimman monien velkojien saamia voidaan tyydyttää – samaan pyritään myös esimerkiksi selvittäjän takaisinsaantikanteilla (actio pauliana), joiden on

tunnustettu liittyvän läheisesti maksukyvyttömyysmenettelyyn –, ja kun otetaan huomioon se, että nyt käsiteltävässä asiassa saatavan maksamista vaaditaan [CMR:n] ja Liettuan siviililain (siviililain yleiset säännökset) nojalla kansainvälisen tavarankuljetukseen perustuen, onko tällaisen kanteen katsottava liittyvän läheisesti (välittömin sidoksin) velkojan maksukyvyttömyysmenettelyyn, onko tuomioistuin, jolla on toimivalta käsitellä asia, määritettävä asetuksen N:o 1346/2000 sääntöjen mukaisesti ja kuuluuko kanne asetuksen N:o 44/2001 soveltamista koskevan poikkeuksen soveltamisalaan?

- 2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, onko silloin, kun kyseessä oleva velvoite (vastaajan sopimusvelvoitteidensa virheelliseen täyttämiseen perustuva velvoite maksaa kansainväliseen tavarankuljetukseen perustuva saatava viivästyskorkeineen maksukyvyttömälle velkojalle) on syntynyt ennen velkojaa koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, nojaututtava asetuksen N:o 1346/2000 44 artiklan 3 kohdan a alakohtaan ja jätettävä soveltamatta tätä asetusta, koska tuomioistuin, jolla on toimivalta käsitellä asia, vahvistetaan [CMR:n] 31 artiklassa, joka on erityisen yleissopimuksen määräys.
- 3) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi ja nyt käsiteltävä oikeusriita kuuluu asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, pitäisikö käsiteltävässä asiassa katsoa – siltä osin kuin [CMR:n] 31 artiklan 1 kappale ja asetuksen N:o 44/2001 2 artiklan 1 kohta eivät ole ristiriidassa keskenään –, että kun kyseessä olevat suhteet kuuluvat [CMR:n] (erityisen yleissopimuksen) soveltamisalaan, on sovellettava [CMR:n] 31 artiklassa vahvistettuja sääntöjä sen määrittämiseksi, minkä valtion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan nyt asian kohteena olevan oikeusriidan, kunhan [CMR:n] 31 artiklan 1 kappaleessa vahvistetut säännöt eivät ole ristiriidassa asetuksen N:o 44/2001 perustavanlaatuisten tavoitteiden kanssa, eivät johda lopputuloksiin, jotka olisivat sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan toteutumisen kannalta vähemmän suotuisia, ja ovat riittävän selviä ja täsmällisiä.”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä sitä, kuuluuko kuljetuspalvelujen suorittamiseen perustuvan saatavan maksamista koskeva kanne, jonka konkurssissa olevan yrityksen selvittäjä, joka on määrätty jäsenvaltiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä, on nostanut toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta kyseisten palvelujen vastaanottajaa vastaan, asetuksen N:o 1346/2000 vai asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan.
- 21 Tässä yhteydessä on huomautettava, että unionin tuomioistuin on todennut nojautumalla muun muassa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32), joka on korvattu asetuksella N:o 44/2001, valmisteluasiakirjoihin, että viimeksi mainittua asetusta ja asetusta N:o 1346/2000 on tulkittava siten, että kyseisissä säädöksissä vahvistettujen oikeussääntöjen päällekkäisyydet ja lainaukot vältetään. Kanteet, jotka on asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan suljettu viimeksi mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle siltä osin kuin niissä on kyse ”konkurssi[sta], akordi[sta] tai muihin niihin rinnastettavi[sta] menettelyi[stä]”, kuuluvat siis asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan. Vastaavasti kanteet, jotka eivät kuulu asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, kuuluvat asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan (tuomio F-Tex, C-213/10, EU:C:2012:215, 21, 29 ja 48 kohta).

- 22 Unionin tuomioistuin on myös korostanut, että – kuten muun muassa asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan – unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa olevan ”siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden” käsitteen ymmärtäminen laajasti ja näin ollen viimeksi mainitun asetuksen laajan soveltamisalan vahvistaminen. Asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaa ei sitä vastoin saisi sen johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan tulkita laajasti (tuomio *German Graphics Graphische Maschinen*, C-292/08, EU:C:2009:544, 23–25 kohta).
- 23 Näiden periaatteiden mukaisesti unionin tuomioistuin on todennut, että vain maksukyvyttömyysmenettelystä välittömästi johtuvat ja siihen läheisesti liittyvät asiat jäävät asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän johdosta pelkästään kyseiset kanteet kuuluvat asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan (tuomio *F-Tex*, EU:C:2012:215, 23 ja 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 24 Tämän erottelun toteuttamisesta oikeuskäytännössä on todettu, että yhtiön varojen täydentämistä koskevaa kannetta, jonka selvittäjä voi Ranskan oikeuden mukaan nostaa yhtiön johtohenkilöitä vastaan näiden vastuuseen saattamiseksi, on pidettävä kanteena, joka johtuu välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyy siihen läheisesti. Oikeuskäytännössä nojaututtiin tähän johtopäätökseen tulemiseksi lähinnä siihen seikkaan, että kyseisen kanteen oikeudellisena perustana olivat säännökset, joilla poikettiin siviilioikeuden yleisistä säännöistä (ks. tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen yhteydessä tuomio *Gourdain*, 133/78, EU:C:1979:49, 4–6 kohta). Oikeuskäytännössä on tehty samankaltainen arviointi takaisinsaantikanteesta, jonka selvittäjä voi Saksan oikeuden mukaan nostaa riitauttaakseen ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista suoritettut ja velkojille vahingolliset oikeustoimet. Kyseisessä asiayhteydessä korostettiin, että kanteen oikeudellisena perustana olivat maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevat kansalliset säännöt (tuomio *Seagon*, C-339/07, EU:C:2009:83, 16 kohta).
- 25 Unionin tuomioistuin on sitä vastoin todennut, että omistuksenpidätysehdon nojalla selvittäjää vastaan nostetulla kanteella ei ollut tarpeeksi suoraa ja läheistä sidosta maksukyvyttömyysmenettelyyn lähinnä sillä perusteella, ettei tällaisessa kanteessa esiin tullut oikeudellinen kysymys riippunut maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta (tuomio *German Graphics Graphische Maschinen*, EU:C:2009:544, 30 ja 31 kohta). Samoin sellaisen kanteen osalta, jonka kantaja oli nostanut selvittäjän tekemän saatavan luovutuksen perusteella ja joka koski Saksan konkurssioikeudessa selvittäjälle myönnettyä takaisinsaantioikeutta, on katsottu, ettei se liittynyt läheisesti maksukyvyttömyysmenettelyyn. Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä korostanut, että siihen, että saadun oikeuden luovutuksensaaja vetoaa saamaansa oikeuteen, sovelletaan eri sääntöjä kuin maksukyvyttömyysmenettelyyn (tuomio *F-Tex*, EU:C:2012:215, 41 ja 42 kohta).
- 26 Kyseisestä oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin tuomioistuin on arvioinnissaan ottanut tosien huomioon sen, että ne erityyppiset kanteet, joista on ollut kyse sen käsiteltäviksi saatetuissa asioissa, oli nostettu maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä. Se on kuitenkin ennen kaikkea pyrkinyt joka kerta määrittämään, perustuiko kyseessä oleva kanne maksukyvyttömyysmenettelyihin sovellettavaan oikeuteen vai muihin sääntöihin.
- 27 Tästä seuraa, että määräävä arviointiperuste, jonka unionin tuomioistuin on ottanut huomioon yksilöidäkseen alan, johon kanne kuuluu, ei ole kyseisen kanteen taustalla oleva menettelyllinen yhteys vaan sen oikeudellinen perusta. Tämän lähestymistavan mukaan on selvitetävä, saako kanteen perustana oleva oikeus tai velvoite alkunsa siviili- ja kauppaoikeuden yhteisistä säännöistä vai maksukyvyttömyysmenettelyille tunnusomaisista poikkeussäännöistä.

- 28 Pääasiassa on selvää, että kyseessä oleva kanne on kuljetussopimuksen nojalla suoritettuihin palveluihin perustuvan saatavan maksamista koskeva kanne. Velkoja olisi itse voinut nostaa kyseisen kanteen ennen kuin se menetti tämän mahdollisuuden sen osalta vireille pannun maksukyvyttömyysmenettelyn johdosta, ja kannetta olisi tässä tilanteessa säännelty tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöillä, joita sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.
- 29 Se, että sen jälkeen, kun palvelujen suorittajan osalta on aloitettu maksukyvyttömyysmenettely, saatavan maksamista koskevan kanteen nostaa kyseisessä menettelyssä määrätty selvittäjä ja että selvittäjä toimii velkojen edun mukaisesti, ei muuta olennaisesti sen saatavan luonnetta, johon asiassa vedotaan ja johon sovelletaan asiakysymyksen osalta edelleen samoja oikeussääntöjä.
- 30 On siis todettava, ettei pääasiassa kyseessä oleva kanne ole välittömästi sidoksissa velkojan osalta vireille pantuun maksukyvyttömyysmenettelyyn.
- 31 Tarvitsematta tutkia, liittyykö mainittu kanne läheisesti maksukyvyttömyysmenettelyyn, on siis katsottava, että se ei kuulu asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ja vastaavasti, että siinä ei ole kyse asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettusta konkurssista.
- 32 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettua käsitteä ”siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat” piiriin kuuluu kuljetuspalvelujen suorittamiseen perustuvan saatavan maksamista koskeva kanne, jonka konkurssissa olevan yrityksen selvittäjä, joka on määrätty jäsenvaltiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä, on nostanut toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta kyseisten palvelujen vastaanottajaa vastaan.

Toinen kysymys

- 33 Toinen kysymys on esitetty ainoastaan siinä tilanteessa, että pääasia kuuluisi asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.
- 34 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, tähän kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kolmas kysymys

- 35 Kolmannella kysymyksellä kansallinen tuomioistuin kysyy, voiko jäsenvaltio siinä tilanteessa, että oikeusriita kuuluu sekä asetuksen N:o 44/2001 että CMR:n soveltamisalaan, soveltaa kyseisen asetuksen 71 artiklan 1 kohdan nojalla CMR:ssä määrättyjä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia sääntöjä eikä mainitussa asetuksessa vahvistettuja sääntöjä.
- 36 Vaikka ensimmäiseen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee, että pääasia kuuluu asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka on yksin toimivaltainen määrittämään tosiseikaston, on tarkastettava, täyttävätkö kuljetuspalvelut, joita sen käsiteltäväksi saatettu maksuvaatimus koskee, CMR:n soveltamisedellytykset, sellaisina kuin ne on esitetty CMR:n 1 artiklassa.
- 37 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tulee tähän lopputulokseen, on huomautettava, että unionin tuomioistuimen asetuksen N:o 44/2001 71 artiklasta omaksuman tulkinnan mukaan tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat säännöt, joista määrätään erityisissä yleissopimuksissa, joiden sopimuspuolia jäsenvaltiot olivat jo kyseisen asetuksen voimaan tullessa, aiheuttavat lähtökohtaisesti sen, ettei kyseisen asetuksen samaa kysymystä

koskevia säännöksiä ole sovellettava (tuomio TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, 39 ja 45–48 kohta). Tavarankansainvälistä tiekuljetusta koskeva CMR, johon Liettuan tasavalta liittyi vuonna 1993, on yksi kyseisessä säännöksessä tarkoitetuista erityisistä yleissopimuksista.

- 38 Unionin tuomioistuin on kuitenkin täsmentänyt, että erityisissä yleissopimuksissa määrättyjen sääntöjen soveltamisella kyseisillä sopimuksilla säännellyillä aloilla ei saa vaarantaa niitä periaatteita, jotka Euroopan unionissa ovat siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvan oikeudellisen yhteistyön taustalla ja joista asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 6, 11, 12 ja 15–17 perustelukappaleessa mainitaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaa liikkuvuus, toimivaltaisten tuomioistuinten ennustettavuus ja näin ollen yksityisten oikeusvarmuus, asianmukainen lainkäyttö, se, että rinnakkaiset oikeudenkäynnit saadaan mahdollisimman vähiin, ja keskinäinen luottamus lainkäyttöön unionissa (tuomio TNT Express Nederland, EU:C:2010:243, 49 kohta ja tuomio Nipponkoa Insurance Co. (Europe), C-452/12, EU:C:2013:858, 36 kohta).
- 39 Kolmannen kysymyksen kohteena olevista säännöistä eli CMR:n 31 artiklan 1 kappaleessa määrätystä tuomioistuimen toimivaltaa koskevasta säännöstä kyseisestä määräyksestä ilmenee muun muassa, että sen mukaan kantaja voi valita joko sen valtion tuomioistuimet, jossa vastaajalla on kotipaikka, sen valtion tuomioistuimet, jossa tavara otettiin kuljetettavaksi, taikka sen valtion tuomioistuimet, jossa kuljetuksen määräpaikka on.
- 40 Kantajalle näin annettu valinnanmahdollisuus vastaa lähtökohtaisesti asetuksessa N:o 44/2001 säädettyä mahdollisuutta. Sopimusta koskevissa asioissa kantaja voi näet kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 1 alakohdan nojalla valita joko sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa vastaajalla on kotipaikkansa, tai sen paikkakunnan tuomioistuimet, jossa kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä. Kuljetussopimuksen, joka kuuluu palvelujen suorittamista koskevien sopimusten ryhmään (ks. vastaavasti tuomio Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, 29 ja 30 kohta), osalta kyseinen paikkakunta on mainitun asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan mukaan se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava.
- 41 Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toinen luetelmakohta – jonka sanamuoto viittaa vain yhteen täytäntöönpanopaikkaan – antaa tosin kantajalle suppeamman valintamahdollisuuden kuin CMR:n 31 artiklan 1 kappale, jonka mukaan on mahdollista valita joko tavarankuljetettavaksi ottamisen tai kuljetuksen määräpaikan paikkakunta. Tällä seikalla ei kuitenkaan voida kyseenalaistaa CMR:n 31 artiklan 1 kappaleen yhteensoveltuvuutta niiden periaatteiden kanssa, jotka unionissa ovat siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvan oikeudellisen yhteistyön taustalla. Unionin tuomioistuin on näet hyväksynyt kuljetussopimuksien osalta sen, että tietyissä tilanteissa kantaja voi valita lähtöpaikan tai saapumispaikan tuomioistuinten väliltä. Se on tässä yhteydessä korostanut, että paitsi että tällainen kantajalle annettu valintaoikeus on läheisyysedellytyksen mukainen, se täyttää myös ennakoitavuutta koskevan edellytyksen, koska niin kantaja kuin vastaajakin voivat sen ansiosta määrittää helposti ne tuomioistuimet, joissa kanteen voidaan nostaa. Lisäksi se on oikeusvarmuutta koskevan tavoitteen mukainen, koska kantajan valinta on asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa rajattu kahteen mahdolliseen tuomioistuimeen (tuomio Rehder, EU:C:2009:439, 45 kohta).
- 42 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi siinä tilanteessa, että oikeusriita kuuluu sekä mainitun asetuksen että CMR:n soveltamisalaan, soveltaa kyseisen asetuksen 71 artiklan 1 kohdan nojalla CMR:n 31 artiklan 1 kappaleessa määrättyjä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia sääntöjä.

Oikeudenkäyntikulut

- 43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettua käsitteen ”siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat” piiriin kuuluu kuljetuspalvelujen suorittamiseen perustuvan saatavan maksamista koskeva kanne, jonka konkurssissa olevan yrityksen selvittäjä, joka on määrätty jäsenvaltiossa aloitetun maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä, on nostanut toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta kyseisten palvelujen vastaanottajaa vastaan.**
- 2) **Asetuksen N:o 44/2001 71 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi siinä tilanteessa, että oikeusriita kuuluu sekä mainitun asetuksen että tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleissopimuksen, joka on allekirjoitettu Genevessä 19.5.1956, sellaisena kuin se on muutettuna Genevessä 5.7.1978 allekirjoitetulla pöytäkirjalla, soveltamisalaan, soveltaa kyseisen asetuksen 71 artiklan 1 kohdan nojalla tuon yleissopimuksen 31 artiklan 1 kappaleessa määrättyjä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia sääntöjä.**

Allekirjoitukset